

Naziv studija	Program za stjecanje nastavničkih kompetencija			
Naziv kolegija	Sociologija etničkih odnosa i manjina			
Status kolegija	izborni			
Godina		Semestar	zimski	
ECTS bodovi	5			
Nastavnik	Prof. dr. sc. Jadranka Čačić-Kumpes			
e-mail	jcacic@unizd.hr			
vrijeme konzultacija	srijeda, 11.00-12.00 (uz najavu)			
Suradnik / asistent				
e-mail				
vrijeme konzultacija				
Mjesto izvođenja nastave	121			
Oblici izvođenja nastave	predavanja i seminari			
Nastavno opterećenje P+S+V	2 (P) + 1 (S)			
Način provjere znanja i polaganja ispita	pismeni i usmeni ispit			
Početak nastave	3. 10. 2018.	Završetak nastave	23. 1. 2019.	
Kolokviji	1. termin	2. termin	3. termin	4. termin
Ispitni rokovi	1. termin	2. termin	3. termin	4. termin
	6. 2. 2019. (pismeni i usmeni)	20. 2. 2019. ((pismeni i usmeni)	4 9. 2019. (pismeni i usmeni)	18. 9. 2019. (pismeni i usmeni)
Ishodi učenja	<p>Studenti/ce će nakon uspješnog završetka kolegija moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razložiti pojmove etničnosti, ideologije i manjinskih skupina te s njima povezane pojmove vezane uz sadržaj kolegija (etnički identitet, etnička skupina, "rasa", nacija, etnocentrizam, rasizam, nacionalizam itd.) • identificirati, opisati i klasificirati osnovne sociološke teorijske pristupe etničnosti • opisati, prepoznati i objasniti različite oblike etničkih odnosa u društvu (etnizacija, etnička mobilizacija, etnički sukob itd.) i njihove uzroke te opisati i usporediti položaj etničkih manjina u suvremenom društvu (na primjerima politika prema različitostima) • identificirati oblike etničkih odnosa i položaj etničkih manjina u hrvatskome društvu, usporediti ih s onima u (nekim) drugim društvima te kompetentnom uporabom stručnih pojmova argumentirano raspravljati o njima dovodeći ih u vezu s društvenopovijesnim kontekstom <p>U okviru kolegija studenti/ce će razvijati:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposobnost usmenog (rasprava unutar seminara) i pismenog (pisanje dnevnika zapažanja etničkih pojava i procesa i seminarškoga rada) izražavanja • sposobnost uočavanja i kritičkog promišljanja društvenih pojava na primjeru etničkih odnosa i manjina • vještine tolerantne i argumentirane rasprave o pitanjima etničkih odnosa i manjina • etičke norme u samostalnom i timskom radu. • potrebu promišljanja uloge nastavnika unutar obrazovnog sustava kad je riječ o osjetljivim temama etničkih odnosa i o odnosu prema etničkoj različitosti u hrvatskome društvu te odnosa unutar razrednoga kolektiva i škole 			

Preduvjeti za upis	Nema posebnih preduvjeta.
Sadržaj kolegija	<p>Etničnost je stari predmet znanstvenoga interesa oko kojeg su se 1970-ih godina otvorila nova teorijska i empirijska pitanja u društvenim znanostima. To je urodilo mnogobrojnim istraživanjima, a etničke pojave, procesi i odnosi u promjenjivim društvenopovijesnim uvjetima utjecali su i na razvoj spoznaje o važnosti interdisciplinarnih istraživanja i na razvoj posebnih disciplina. Sociolozi/ginje su se u svim razdobljima razvoja svoje discipline bavili pitanjima etničnosti, etničkih odnosa i etničkih manjina razvijajući pri tome pojmove, teorijske i metodološke pristupe i tome svome predmetu bavljenja.</p> <p>Kolegij je osmišljen kao uvod u teorijsko znanje, opažanje i identifikaciju etničkih pojava i procesa te raspravu u području sociologije etničkih odnosa i manjina. Stoga se najprije upoznaju i definiraju temeljni pojmovi i teorijski pristupi vezani uz etničke odnose i manjine. Potom se razmatraju etničke manjine i odnosi između etničkih skupina s obzirom na nekoliko dimenzija: povijesnu, demografsku, stavovsku, institucionalnu, dimenziju međuskupinskih odnosa i reaktivnu dimenziju. Pritom se nakon kraćeg uvida u europske i izvaneuropske procese, usredotočuje na etničke odnose u Hrvatskoj.</p>
Obvezna literatura	<p>ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka i KUMPES, Josip (2005). "Etničke manjine: elementi definiranja i hijerarhizacija prava na razliku", <i>Migracijske i etničke teme</i>, 21 (3): 173–186.</p> <p>ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka, GREGUROVIĆ, Margareta i KUMPES, Josip (2014). "Generacijske razlike u odnosu prema etničkoj različitosti: stavovi hrvatskih srednjoškolaca i njihovih roditelja", <i>Revija za sociologiju</i>, 44 (3): 235–285.</p> <p>GIDDENS, Anthony (2007). <i>Sociologija</i>. Zagreb: Globus, str. 244–279.</p> <p><i>Prava manjina. Deklaracija liberalnih demokratskih načela o etnokulturalnim i nacionalnim manjinama i starosjediocima</i> (2001). Zagreb: Zaklada Friedrich Naumann.</p> <p>SEKULIĆ, Duško (2010). „Pojam identiteta“, u Neven Budak i Vjeran Katunarić (ur.) <i>Hrvatski nacionalni identitet u globalizirajućem svijetu</i>. Zagreb: Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo i Pravni fakultet, str. 15–47.</p> <p>Bilješke s predavanja: ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka (2018/2019)</p> <p>Odabrani rad s popisa dopunske literature (ili po dogovoru)</p>
Dopunska literatura	<p>BANTON, Michael (2008). „The sociology of ethnic relations“, <i>Ethnic and Racial Studies</i>, 31 (7): 1267–1285.</p> <p>ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka i KUMPES, Josip (2006). "Etničnost i etničke manjine u Hrvatskoj: skica stanja i perspektivâ istraživanja", <i>Razprave in gradivo - Treatises and Documents</i>, 50-51: 88–111.</p> <p>ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka, GREGUROVIĆ, Snježana i KUMPES, Josip (2012). "Migracija, integracija i stavovi prema imigrantima u Hrvatskoj", <i>Revija za sociologiju</i>, 42 (3): 305–336.</p> <p>HARALAMBOS, Michael i HOLBORN, Martin (2002). <i>Sociologija: teme i perspektive</i>. Zagreb: Golden marketing, str. 198–289.</p> <p>HODSON, Randy, SEKULIĆ, Duško i MASSEY, Garth (2004). "Nacionalna tolerancija u bivšoj Jugoslaviji", u: Duško Sekulić <i>et al.</i> <i>Sukobi i tolerancija: o društvenoj uvjetovanosti nacionalizma i demokracija</i>. Zagreb: Naklada</p>

Jesenski i Turk i HSD, str. 59–82.

KATUNARIĆ, Vjeran (1994). "Moć i etnonacionalizam", *Migracijske teme*, 10 (3-4): 209–225.

KATUNARIĆ, Vjeran (2003). *Sporna zajednica: novije teorije o naciji i nacionalizmu*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk i Hrvatsko sociološko društvo.

KATUNARIĆ, Vjeran (2007). "Od povijesnog rascjepa ka 'miroljubivom pluralizmu': noviji teorijski pristupi nacionalizmu i etničkim sukobima", *Revija za sociologiju*, 38 (1-2): 23–39.

KYMLICKA, Will (2000). "Nation-building and minority rights: comparing West and East", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 26 (2): 183–212.

Manjine za manjine Zakonodavni okviri i dobre prakse međuetničke suradnje zemalja Zapadnog Balkana i Europske unije (2010). Zagreb: Centar za mirovne studije.

MAY, Stephen, MODOOD, Tariq i SQUIRES, Judith (2004). *Ethnicity, Nationalism, and Minority Rights*. New York: Cambridge University Press. (odabrana poglavlja).

MESIĆ, Milan i BAGIĆ, Dragan (2011). "Stavovi hrvatskih građana prema kulturnim različitostima", *Migracijske i etničke teme*, 27 (1): 7–38.

OFFE, Claus (2004). "Politički liberalizam, grupna prava i politika straha i povjerenja", u: Ivan Prpić (ur.). *Globalizacija i demokracija*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, str. 115–126.

[POUTIGNAT, Philippe i STREIFF-FENART, Jocelyne] PUTINJA, Filip i STREF-FENAR, Žoslin (1997). *Teorije o etnicitetu*. Beograd: Čigoja štampa, str. 95–139.

[ili: *Théories de l'ethnicité*. Paris: Presses Universitaires de France, 1995.]

RIHTMAN-AUGUŠTIN, Dunja (1999). "Narodna kultura i hrvatski etnomit", u: Jadranka Čačić-Kumpes (ur.). *Kultura, etničnost, identitet*. Zagreb: IMIN, HSD i Naklada Jesenski i Turk, str. 183–189.

SEKULIĆ, Duško (2012). "Društveni okvir i vrijednosni sustav", *Revija za sociologiju*, 42 (3): 231–275.

SIMMEL, Georg (2001 [1908]). „Ekskurs o strancu“, u Georg Simmel. *Kontrapunkti kulture* (ur. Vjeran Katunarić). Zagreb: Naklada Jesenski i Turk i Hrvatsko sociološko društvo, str. 152–157.

VRCAN, Srđan (2006). *Nacija, nacionalizam, moderna država: između etnonacionalizma, liberalnog i kulturnog nacionalizma ili građanske nacije i postnacionalnih konstelacija*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga, str. 99–119. (odabrana poglavlja)

ŽUPANOV, Josip (1998). "Etničnost i politika na europskom geopolitičkom prostoru", u Ružica Čičak-Chand i Josip Kumpes (ur.). *Etničnost, nacija, identitet: Hrvatska i Europa*. Zagreb: IMIN, HSD i Naklada Jesenski i Turk, str. 199–221.

- prema dogovoru u vezi s interesom za pojedine teme i poznavanjem stranih jezika

PRIRUČNICI:

ABERCROMBIE, Nicholas, HILL, Stephen i TURNER, Bryan S. (2008). *Rječnik sociologije* (ur. Jadranka Čačić-Kumpes i Josip Kumpes). Zagreb: Naklada

	Jesenski i Turk. HERŠAK, Emil (ur.) (1998). <i>Leksikon migracijskoga i etničkoga nazivlja</i> . Zagreb: IMIN i Školska knjiga.
Internetski izvori	
Način praćenja kvalitete	Konzultacije o studentskoj percepciji tijekom nastave i zadovoljstvu načinom realizacije nastave (u tijeku semestra). Završno anketiranje studenata/tica.
Uvjeti za dobivanje potpisa	Pravo na potpis stječu studenti/ce koji su redovito pohađali/e nastavu i kojima su prije završetka nastave pozitivno ocijenjeni seminarski rad i dnevnik zapažanja etničkih pojava i procesa. Očekuje se redovitost pohađanja predavanja i seminara. U semestru se tolerira izostanak s najviše tri predavanja i tri seminara.
Način bodovanja kolokvija/seminara/vježbi /ispita	
Način formiranja konačne ocjene	Cijelo gradivo polaže se na pismenom i na usmenom ispitu. Konačna ocjena uključuje uspjeh na pismenom i usmenom ispitu te ocjenu seminarskoga rada i dnevnika zapažanja.
Napomena	Odnos prema akademskom nepoštenju Svako prepisivanje, izmišljanje ili krivotvorenje koncepata, ideja ili pisanih materijala smatra se izrazom akademskog nepoštenja. Takvi postupci od strane studenata/tica rezultiraju negativnom ocjenom u kolegiju bez mogućnosti nadoknade ili popravka. U slučaju težih povreda primjenjuje se Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata/studentica Sveučilišta u Zadru.

Nastavne teme-predavanja			
Red. br.	Datum	Naslov	Literatura
1.	3. 10.	Uvod u kolegij. Sociologija etničkih odnosa i manjina.	
2.	10. 10.	Osnovni pojmovi: etničnost, etnički identitet, etničke skupine, etnički procesi	PPT bilješke uz temu. GIDDENS, Anthony (2007). <i>Sociologija</i> . Zagreb: Globus, str. 244–279. SEKULIĆ, Duško (2010). „Pojam identiteta“, u Neven Budak i Vjeran Katunarić (ur.) <i>Hrvatski nacionalni identitet u globalizirajućem svijetu</i> . Zagreb: Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo i Pravni fakultet, str. 15–47. Dodatna literatura prema dogovoru.
3.	17. 10.	Osnovni pojmovi: manjinske skupine, etničke manjine	-II-
4.	24. 10.	Osnovni pojmovi: stereotipi, predrasude, diskriminacija	-II-
5.	31. 10.	Osnovni pojmovi: etnički odnosi, ideologija	-II-

6.	7. 11.	Teorijski pristupi etničnosti	PPT bilješke uz temu. [POUTIGNAT, Philippe i STREIFF-FENART, Jocelyne] PUTINJA, Filip i STREFF-FENAR, Žoslin (1997). <i>Teorije o etnicitetu</i> . Beograd: Čigoja štampa, str. 95–139. Dodatna literatura prema dogovoru.
7.	14. 11.	Sociološke teorije etničnosti	-II-
8.	21. 11.	Višetničnost suvremenih društava; Migracije i etničnost	PPT bilješke uz temu
9.	28. 11.	Tko je stranac	Simmel, Georg (2001 [1908]). „Ekskurs o strancu“, u Georg Simmel. <i>Kontrapunkti kulture</i> (ur. Vjeran Katunarić). Zagreb: Naklada Jesenski i Turk i Hrvatsko sociološko društvo, str. 152–157. Dodatna literatura prema dogovoru.
10.	5. 12.	Višetničnost europskih država i mehanizmi zaštite etničkih manjina	PPT bilješke uz temu. GIDDENS, Anthony (2007). <i>Sociologija</i> . Zagreb: Globus, str. 244–279. Obavezna literatura. <i>Prava manjina. Deklaracija liberalnih demokratskih načela o etnokulturalnim i nacionalnim manjinama i starosjediocima</i> (2001). Zagreb: Zaklada Friedrich Naumann. Dodatna literatura prema dogovoru.
11.	12. 12.	Uloga etničkih manjina u društvu i njihova prava	-II-
12.	19. 12.	Višetničnost hrvatskoga društva	PPT bilješke uz temu. Dodatna literatura prema dogovoru.
13.	9. 1.	Etnički odnosi u hrvatskome društvu kroz povijest	-II-
14.	16. 1.	Etnički odnosi u suvremenome hrvatskom društvu. Rekapitulacija kolegija	-II-
15.	23. 1.	Ekskurzija	Provest će se u terminu koji se dogovori sa studentima/cama

Seminari			
Red. br.	Datum	Naslov	Literatura
1.	3. 10.		Seminarske teme dogovorit će naknadno, prilagođeno interesima, ovisno o godinom/ama studija s kojih dolaze studenti/ce u okviru Programa za stjecanje nastavničkih kompetencija te

			njihovim studijskim grupama
2.	10. 10.		
3.	17. 10.		
4.	24. 10.		
5.	31. 10.		
6.	7. 11.		
7.	14. 11.		
8.	21. 11.		
9.	28. 11.		
10.	5. 12.		
11.	12. 12.		
12.	19. 12.		
13.	9. 1.		
14.	16. 1.		
15.	23. 1.		

Nastavnica:

Jadranka Čačić-Kumpes